

Inger Bergenholtz: *Politikens Musikordbog. Politiken, 1996*

Umiddelbart virker Politikens nye Musikordbog som dét samlede værk - på dansk - som “musiknydere og musikbrugere - amatører og professionelle” længe har manglet.

Citatet er hentet fra omslagets bagside, men jeg tvivler på, hvor stor brug professionelle jazz- og rockmusikere vil kunne få af dette værk. Medmindre de henter inspiration fra klassiske stilarter og teorier.

Den altovervejende vægt er nemlig lagt på klassiske fænomener, instrumenter og begrebsdannelser, hvorimod den “rytmiske” musik affærdiges i bedste fald summarisk.

Bindet på Musikordbogens forside postulerer kækt: KLASSISK · RYTMISK · JAZZ · ROCK, og vælger man at anskue denne opremsning som en prioriteret rækkefølge, bliver man da heller ikke skuffet. Men misvisende er det.

Sproglige krydsreferencer

Når så dette grundlæggende forbehold er blevet udtrykt, vil jeg beskæftige mig med det indhold, der er tilbage, nemlig den klassiske musikordbog.

Bogen er inddelt i to hovedgrupper: en (stor) ordbogsdel og en (mindre) systematisk del. Paranteserne antyder udelukkende størrelsesforhold.

I ordbogsdelen er jeg gået på jagt og har fundet alt, hvad jeg søgte. Og mere til: Én af bogens store fordele er nemlig, at den krydsrefererer mellem danske, italienske, tyske, engelske og franske begreber, hvorved etymologiske sammenhænge kortlægges. Og ikke nok med at vi selvfølgelig får de sprogligt meget forskelligartede instrumentbetegnelser repeteret (bassoon/fagot, viola/bratsch, etc), vi får også i den systematiske del komplette skemaer med oversigt over betegnelserne for noder, pauser, fortegn og intervaller “på seks forskellige sprog”!

Ligesom jeg personligt har besvær med at dechifrere en fransk “si bémol mineur”, har jeg det altså ingenlunde lettere med at fortære en (britisk) engelsk “hemidemisemi-quaver”.

Komponister og værker

Man kan være enig eller uenig med forfatterens strenge opdeling af ord- og teori-stof på den ene side og komponisters navne og værker på den anden. Den sidste gruppe er konsekvent udeladt! Men at forlaget (?) i forordet lidt selvsmagende skriver, at bogen “giver encyklopædiske oplysninger og kunne lige så godt have heddet leksikon” virker på mig poppet - i disse encyklopædi-tider - eller i det mindste ligeså misvisende som omslagets postuleringer om “rytmisk-jazz-rock”.

At navne- og værkstof er udeladt amputerer i nogen grad bogens generelle anvendelighed. At skulle søge komponister “under de genrer, de har bidraget væsentligt til” bringer mig i tvivl, eller i hvert fald til at bruge flere opslag end nødvendigt, hvis jeg skulle finde på at søge oplysninger om overgangstidens repræsentanter (hvilken “genre” tilhører fx Stravinsky?).

Et kort opslag under hvert af de større navne med årstal og kydsreferencer burde ikke “forøge omfanget umådeligt”. Det ville forøge anvendeligheden umådeligt!

Systematisk del

Som en slags tillæg til den ordinære ordbogsdel finder vi en ca. 35 sider lang “systematisk del”, som i dybden gennemgår teoretiske hovedpunkter som notation, intervaller, kvintcirklen, akkorderne, etc. Her er betegnelsen “encyklopædisk” væsentligt mere på sin plads. Og det er rart at have det hele samlet på ét sted.

Som før nævnt savner jeg dog referencerne til jazz og rock musik, dér hvor de er relevante. I denne systematiske del er der plads til at brede sig, så skalaernes, kvintcirkelns og de udvidede akkorders betydning for og anvendelse i den rytmiske musik kunne her være blevet bedre belyst.

Alt i alt

er jeg sikker på, at jeg vil komme til at bruge denne ordbog i stor stil i forbindelse med klassiske teori- og emneopslag. Bedømt på dém alene er denne bog en guldgrube. Og så absolut et investeringsobjekt for musikstuderende og andre (klassisk) interesserede.

Michael Gyldenløve